
Advies over het

Verzamelbesluit Energie IX

Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2006 betreffende het onderhoud en het nazicht van centrale stooktoestellen voor de verwarming van gebouwen of voor de aanmaak van warm verbruikswater, het Energiebesluit van 19 november 2010 en het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning

Datum van goedkeuring 14/03/2023

Volgnummer 2023| 009

Coördinator + e-mailadres Francis Noyen, francis.noyen@minaraad.be

Co-auteur + e-mailadres Julien Matheys, jmatheys@serv.be
Annemie Bollen, abollen@serv.be

Inhoudstafel

Inhoudstafel.....	2
Procesbeschrijving	3
Advies	4
1 Algemeen.....	4
2 Openbare dienstverplichting – informatie en facturatie.....	4
2.1 Standaard uitlezen van kwartierwaarden en uurwaarden.....	4
2.2 Uitbreiden van de verplichting tot maandfacturatie.....	5
3 Actualisaties bandingfactoren.....	6
4 Bijstellingen in steunmaatregelen.....	8
4.1 Wijziging EPC-labelpremie	8
4.2 Inkomensafhankelijk maken van doelgroepgerichte maatregelen.....	9
4.3 Doelgroep ‘kortingsbon energiezuinige huishoudtoestellen’.....	9
4.4 Wijziging call-systeem noodkoopwoningen	10
4.5 Wijzigingen aan de Mijn Verbouwen.....	10
4.6 Hertekening en uitbreiding begeleidingsaanbod van de energiehuizen	10
4.7 Verhoging basisvergoeding energiehuizen.....	13
5 Niet-residentiële gebouwen.....	13
5.1 Aanscherpingspad labelplicht.....	13
6 Varia.....	13
6.1 Wijziging call groene stroom	13
6.2 Administratieve lastenverlaging	14

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	7 februari 2023
Naam adviesvrager + functie	Mevrouw Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme
Rechtsgrond van de adviesvraag	Decreet van 5 april 1995 houdende Algemene Bepalingen voor het Milieubeleid, artikel 11.2.1., §1, 6°
Adviestermijn	30 dagen
Samenwerking	SERV en Minaraad werden om advies gevraagd.
Overlegcommissie	Klimaat en Energie
Betrokken experts	Geen
Vergaderingen: soort + datum	<ul style="list-style-type: none">- Minaraad Werkgroep Klimaat en Energie/SERV Commissie Energie en Omgevingsbeleid op 28 februari 2023 en 2 maart 2023- Schriftelijke procedures op raadsniveau van 3 tot 6 maart 2023 en van 10 tot 14 maart 2023

De Minaraad ontving deze adviesvraag op 7 februari 2023. Al snel werd besloten te werken aan een gezamenlijk met de SERV vast te stellen advies.

Een eerste voorontwerp versie van het advies werd besproken tijdens een gezamenlijke werkcommissie op 28 februari 2022. Na een tweede bespreking op 2 maart 2023 werd het ontwerpadvies onderworpen aan een schriftelijke procedure voor vaststelling van advies, ten einde de door de adviesvrager vooropgestelde deadline zo goed mogelijk te behalen.

Het voor advies voorgelegde dossier bestond uit:

- Een beslissingsfiche van de Vlaamse Regering;
- De adviesaanvraag (2 pagina's);
- Een besluittekst (70 pagina's, 83 artikelen);
- Een bisnota aan de Vlaamse Regering (50 pagina's);
- Een nota van de Inspectie van Financiën (4 pagina's);
- Een voorwaardelijk begrotingsakkoord (2 pagina's).

Advies

1 Algemeen

- [1] **Stap in de goede richting.** Dit ‘Verzamelbesluit IX’ voorziet in een hele reeks kleinere technische aanpassingen enerzijds en anderzijds in een reeks maatregelen in uitvoering van de lopende aanpassingen van het Energiedecreet.

De Minaraad en SERV staan positief om wijzigingen te bundelen in een verzamelbesluit en steunen diverse aanpassingen en maatregelen, zoals,

- het uitstel van de digitalisering van de meldingsplicht van het onderhoud van stooktoestellen (mits de doorstroming naar de woningpas);
- de verplichting voor leveranciers om meer informatie te verlenen aan de klanten;
- de uitzondering op de EPC-plicht bij sloop van niet residentiële gebouwen.

In de volgende hoofdstukken formuleren de Raden aandachtspunten, vragen en opmerkingen bij het ontwerp van besluit.

- [2] **Beperk renovatiebeleid niet tot energetische aspecten.** De transitie naar een energiezuinig en klimaatneutraal gebouwenpark mag niet beperkt worden tot energetische aspecten. Ook klimaatrobuustheid en adaptatie zijn belangrijk. Daartoe is het nodig dat het beleid oog heeft voor deze koppeling. Zo moet duurzaam renovatieadvies naast energetische voorstellen ook aandacht hebben voor hergebruik van hemelwater, hittebestendig wonen, mogelijkheden voor groendaken, duurzame mobiliteit etc. Voorbeelden zijn:

- Wanneer renovatie-ingrepen worden uitgevoerd met het oog op energiebesparing, zouden waar mogelijk ook de andere aspecten meegenomen moeten worden; bv. zonnewering voorzien wanneer schrijnwerk wordt vervangen, regenwaterput plaatsen en regenwaterleidingen aanleggen wanneer de vloer wordt geïsoleerd.
- Door klimaatverandering verwacht men meer en langere hittegolven in de zomer, langere droogteperiodes en ook meer wateroverlast in de winter. Renovatiewerken bieden kansen om de woning ook hier robuuster voor te maken.

2 Openbare dienstverplichting – informatie en facturatie

2.1 Standaard uitlezen van kwartierwaarden en uurwaarden

- [3] **Versnel de trajecten of onderbouw de gekozen timing.** De netbeheerder wordt verplicht om vanaf 1 januari 2025 1 keer per dag de kwartierwaarden voor elektriciteit uit te lezen bij actieve afnemers met een digitale meter – en vanaf 1 januari 2026 voor alle digitale meters. Vanaf 1 januari 2028 ook de uur-gegevens voor gas.

Op het klantenportaal ‘Mijn Fluvius’ worden standaard de afname en de injectie bijgehouden op dagniveau. Hiervan kan de verbruikshistoriek opgevraagd worden

vanaf het moment dat de digitale meter geïnstalleerd werd. Kwartierwaarden worden pas uitgelezen en bijgehouden wanneer de klant die mogelijkheid activeert. Vanuit flexibiliteitsoogpunt zijn de kwartierwaarden veel waardevoller. Volgens de visienota Flexibiliteitsplan 2025 geven “*kwartierwaarden een beter inzicht in het verbruik, laten flexibiliteitsdiensten toe, het is noodzakelijk voor het sluiten van dynamische prijscontracten, ze zijn noodzakelijk voor energiedelen of persoon-aan-persoonverkoop en ze zorgen voor een betere allocatie in de portefeuilles van de leveranciers*”.

De Raden vinden het dan ook positief dat het bijhouden en uitlezing op kwartierniveau verplicht wordt. Gezien de aangehaalde voordelen en het feit dat het tot een jaar duurt alvorens een representatieve historiek wordt opgebouwd, vragen de Raden om de trajecten te versnellen of te onderbouwen (via bv een kostenbatenanalyse) waarom voor deze timing is gekozen.

- [4] **Aandacht voor gebruiksvriendelijkheid.** De Raden vragen ook aandacht voor een gebruiksvriendelijke toegang, raadpleging, transfer en gebruik van deze data. Gebruikers dienen eerst in te loggen op de ‘Mijn Fluvius’, deze (kwartier)gegevens te downloaden en vervolgens op te laden in websites of apps om simulaties uit te voeren. Dit is een eerder complexe en tijdrovende handeling die niet voor iedereen is weggelegd. De voordelen van deze gedetailleerde data mogen niet beperkt worden tot de “goed geïnformeerde”. De Raden vragen dat ook medewerkers van energiehuizen e.d. op eenvoudige wijze toegang kunnen krijgen tot deze data (zie ook xx van het advies over het Verzameldecreet).

Artikel 5 van het besluit stelt dat minstens eenmaal per dag de budgetmeterklant geïnformeerd wordt over het resterende krediet. Indien het resterende krediet voor een gemiddelde klant nog maximaal één dag zou meegaan, wordt er meteen uitdrukkelijk gemeld dat het aangewezen is om extra krediet op te laden. De Raden vragen zich af of deze laatste termijn niet te kort is. Het is immers niet steeds praktisch mogelijk om binnen 24 uur de meter op te laden.

2.2 Uitbreiden van de verplichting tot maandfacturatie

- [5] **Verplichte maandfacturatie voor kleine leveranciers houdt risico’s in.** De verplichting tot het aanbieden van facturering op maandbasis van het gemeten maandverbruik bij afnemers met een digitale meter, zowel voor elektriciteit als voor aardgas, wordt uitgebreid naar alle leveranciers.

Het werken met maandfacturatie heeft een aantal voordelen voor de klant:

- De klant krijgt elke maand een afrekening met het werkelijk verbruik.
- Na het doorvoeren van energiebesparingen kan men het resultaat reeds vaststellen op de volgende maandafrekening.
- Met een maandelijks afrekening heeft de klant het hele jaar door een duidelijk zicht op de prijs die hij/zij op elk moment betaalt. Bij een variabel energiecontract volgt het contract immers de prijsstijgingen en -dalingen van de energiebeurzen.

- Indien een leverancier in de problemen komt, dan is er geen sprake van teveel betaalde voorschotten.

Het systeem heeft dus zeker wat voordelen voor de klant. De Raden wijzen erop dat een deel van die voordelen ook zonder maandelijkse afrekening realiseerbaar zijn, bijvoorbeeld indien de leverancier de klant maandelijks (digitaal) op de hoogte brengt van het reële verbruik, de kostprijs en de verwachte kostprijs voor de volgende maand.

Het verplichten van maandelijkse afrekeningen houdt voor kleine leveranciers risico's in. Voor de leveranciers leidt de verplichting tot hogere IT- en administratieve kosten. Voor kleinere spelers liggen deze kosten verhoudingsgewijs hoger. Daarnaast leiden maandelijkse afrekeningen tot hoge afrekeningen in de wintermaanden¹, wat kan leiden tot meer wanbetalingen... De verplichting kan een bijkomende instapdrempel vormen voor kleine nieuwe spelers en dus leiden tot een minder goede marktwerking. De maandfacturatie was eerst enkel verplicht voor grote spelers. Zijn ondertussen de bezorgheden voldoende weggewerkt om de verplichting uit te breiden? Voor welke knelpunten vormt de verplichting (in plaats van een vrijwillig systeem) een oplossing?

De Nota aan de Vlaamse Regering stelt "*Producten waarvoor maandfacturatie niet mogelijk is omwille van de prijszetting, zijn bijvoorbeeld de variabele contracten met een kwartaal-geïndexeerde spot-parameter, waarbij de werkelijke waarde van de parameter pas gekend is na afloop van het kwartaal*". De Raden hebben van FEBEG vernomen dat deze situatie achterhaald is. Deze producten worden intussen reeds aangeboden met maandfacturatie. De afrekening gebeurt op basis van alle "*op dat moment beschikbare indexen*". Dezelfde methode wordt nu reeds toegepast voor jaarafrekeningen.

Ter zake verwijzen de Raden ook naar een consultatie van de CREG in december 2022 over kwartaal-geïndexeerde contracten.²

3 Actualisaties bandingfactoren

- [6] **Het OT-model zoals het nu opgenomen is, is geen goede basis voor een jaarlijkse actualisatie van de bandingfactoren.** De bijlagen van het Energiebesluit worden bijgesteld voor wat de berekeningswijze voor de onrendabele top aangaat, i.e. een uitwerking van de methode van actualisatie van de bandingfactoren voor projecten met brandstofkost.

Omwille van de hogere energieprijzen wil de Vlaamse overheid de certificaten die worden toegekend aan projecten met brandstofkosten en met een startdatum vanaf

¹ Bij een jaarlijkse afrekening betaalt de klant elke maand hetzelfde voorschotbedrag, en wordt het 'seizoenseffect' in je verbruik verdeeld over het hele jaar. Bij een maandelijkse afrekening is dat niet zo.

² De CREG stelt voor de leveranciers van aardgas en elektriciteit tijdelijk te verplichten een maandelijkse indexering toe te passen bij hun aanbiedingen met variabele prijzen; alle beschikbare maandelijkse noteringen te gebruiken voor de berekening van de waarde van een indexeringsparameter bij hun aanbiedingen met variabele prijzen; op hun website de lijst van parameters te publiceren met de overeenkomstige maandelijkse waarde van de parameter voor minstens de laatste 12 maanden. Er wordt voorzien dat deze maatregel van kracht wordt op 1 januari 2023 en van toepassing is tot en met 31 december 2025.

<https://www.creg.be/nl/openbare-raadplegingen/ontwerpbeslissing-waarbij-het-leveranciers-van-gas-en-elektriciteit>

1 januari 2013, jaarlijks herzien om zo een over-subsidiëring te voorkomen. In de praktijk heeft dit beleid onder meer een grote impact op de warmtekrachtcertificatensteun voor warmtekrachtkoppelingsinstallaties (WKK).

De actualisatie zal hoe dan ook retroactief ingrijpen op genomen investeringsbeslissingen. Het is belangrijk dat de Vlaamse Overheid er rekening mee houdt dat bedrijven investeren op basis van een investeringsplan dat over meerdere jaren loopt. Deze wijziging zal een impact hebben op een duizendtal installaties, waaronder vele in de landbouw (WKK's bij tuinbouw en vergisters bij landbouw) en industrie. Het is dan ook essentieel dat de actualisatie op een correcte manier gebeurt zodat deze de vooropgestelde doelstelling dient (nl. het aanpakken van onder- en over-subsidiëring), zonder daarbij de getroffen installaties op te zadelen met onnodige bijkomende risico's en impact. Daartoe is het cruciaal om de actualisatie uit te voeren op basis van een gepaste berekeningswijze.

Het ontwerpbesluit maakt duidelijk dat men voor de actualisatie van de bandingfactoren gebruik wenst te maken van het "Onrendabele Top model" (of OT). De vraag is echter of het OT-model wel een goede basis is voor de inschatting van over-subsidiëring of onder-subsidiëring, en jaarlijks een aangepaste bandingfactor te berekenen. Het model houdt immers geen rekening met de feitelijke kosten en opbrengsten van installaties aangezien het uitgaat van referentieprojecten en -parameters, en maakt een sterke overschatting van opbrengst uit warmte.

Het OT-model zoals het nu opgenomen is in het ontwerpbesluit is bijgevolg geen goede basis voor een jaarlijkse actualisatie. Toch begrijpen de Raden dat een nieuw model ontwikkelen praktisch niet haalbaar is (o.a. gezien de vooropgestelde timing en de complexiteit) en dat men bijgevolg voor actualisatie van de bandingfactoren wil vasthouden aan de gekende paden/modellen. Dit kan echter enkel als aan deze modellen en formules enkele aanpassingen gebeuren zodat minstens de (bedrijfs)economische realiteit weerspiegeld wordt en onnodige bijkomende risico's en impact vermeden worden.

Concreet is het daartoe nodig dat:

- Geactualiseerde parameters die gebruikt worden in de berekeningen marktconform zijn. De extreme en fluctuerende marktprijzen, zoals we die afgelopen jaren hebben gekend, zijn dat niet. De voorgestelde berekeningsmethode laat de geactualiseerde parameters zwaar doorwegen wat niet enkel leidt tot een incorrect resultaat, maar ook tot grote volatiliteit van de bandingfactoren en dus kasstroom van de betrokken bedrijven. Een correcter en economisch representatiever resultaat zou bekomen worden wanneer de geactualiseerde parameter enkel voor het geactualiseerde jaar toegepast worden en de resterende waarden uit de oorspronkelijke berekening behouden blijven.
- Een economisch relevante waarde toegekend wordt aan de (rest)warmte. In het onrendabele toppenmodel kan dit eenvoudig opgenomen worden door een representatief referentierendement te hanteren, of door de restwarmte uit de WKK specifiek per categorie een representatieve waarde toe te kennen.

4 Bijstellingen in steunmaatregelen

4.1 Wijziging EPC-labelpremie

- [7] **Een aanpak enkel gebaseerd op EPC-labels houdt risico's in.** Om enerzijds een ruimere kwetsbare groep met lagere inkomens aan te zetten tot het grondig energetisch renoveren en anderzijds de premies voor energiebesparing en woningkwaliteit verder te integreren, wordt voorgesteld om vanaf 1 januari 2024 de EPC-labelpremie te verhogen voor eigenaar-bewoners uit de inkomensdoelgroep 3 van de *MijnVerbouwPremie* en eigenaars (natuurlijke personen of rechtspersonen) die een woning of appartement verhuren via een SVK. In deze vernieuwde EPC-labelpremie zal ook meer aandacht zijn voor een gezonde binnen-lucht-kwaliteit.

De Raden wijzen op de risico's van een aanpak die enkel gebaseerd is EPC-labels (zie ook het advies over het Verzameldecreet V³) :

- Beleidsmatig wordt steeds meer gekoppeld aan het EPC-label, bijvoorbeeld minimale labelvereisten voor gebouwen, renovatieplicht, labelpremie, ... Door premies afhankelijk te maken van een EPC-label-verbetering stijgt het belang van een kwalitatief EPC.
- De kans bestaat dat ingezet wordt op *quick-win*-maatregelen om snel een EPC-label te verbeteren. Deze maatregelen zijn niet noodzakelijk het meest aangewezen in een traject naar klimaatneutraliteit of duurzame woningen. Bovendien riskeren graduele, herhaaldelijke verbeteringen van energieprestatie-labels *lock-ins* te creëren die de aanpassingskosten voor de eigenaars vergroten en de druk op de bouwsector nodeloos vergroten doordat eenzelfde woning meermaals aangepakt moet worden
- Energieprestatie-labels zijn een indicator van het relatieve (netto) energieverbruik en de hernieuwbare energieproductie, en op zich is het een goede zaak om de energieprestaties en hernieuwbare energieproductie via deze weg te stimuleren. Anderzijds zijn energie-labels veel minder precies en informatief als het gaat om de (directe en reële) CO₂-emissies en om klimaatrobuustheid (omgaan met hittestress of wateroverlast). Daardoor hebben ze belangrijke nadelen als ze, zoals nu, meer en meer gebruikt worden voor het klimaatbeleid.
- Er is een beperkt aantal EPC-deskundigen. Het aanzwengelen van het aantal opgemaakte EPC's door bv. een "EPC-voor" en "EPC-na" zal bijkomende druk leggen op de beschikbaarheid van die EPC-deskundigen. Hierdoor zal een deskundige ook minder dossiers tijd hebben voor zijn/haar rol als raadgever voor energiebesparende maatregelen. De schaarse energiedeskundigen kunnen best ingezet worden voor het begeleiden en realiseren van concrete investeringen in het gebouwenpark.

³ Minaraad, SERV (2011), Advies Groene warmte, Brussel, SERV, 30 september 2011 , Minaraad, 29 september 2011 <https://www.minaraad.be/themas/klimaat/ontwerpbesluit-groene-warmte-samen-met-serv>

Indien gewerkt wordt met een EPC-labelpremie dan is het logisch dat de hoogte ervan mede afhankelijk is van aan- of afwezigheid van een ventilatiesysteem. Gelijktijdig met de aanpassing van de labelpremie wordt de EPC-methodiek aangepast zodat ventilatiesystemen op een strengere manier gevalideerd worden waardoor enkel performante ventilatiesystemen beloond worden. De Raden vragen dat de eisen rekening houden met realistische situaties. Zo is bijvoorbeeld een systeem D technisch veel moeilijker te realiseren in bestaande woningen, al is het ook belangrijk dat na renovatie een volledig systeem functioneert. Als gekozen wordt voor een systeem C, moeten zowel inlaatroosters als afzuigventilator aanwezig zijn, ook al zijn sommige onderdelen misschien enkel van toepassing in de niet-gerenoveerde delen.

4.2 Inkomensafhankelijk maken van doelgroepgerichte maatregelen

- [8] **Positief dat ondersteuning gekoppeld wordt aan inkomensgerelateerde voorwaarden.** De voorwaarden voor toekenning van de *'kortingsbon voor energiezuinige huishoudtoestellen'* en de energiescan worden gewijzigd naar inkomensgerelateerde voorwaarden, naar analogie met de *MijnVerbouwPremie* en de *MijnVerbouwLening*.

Het is positief dat ondersteuning gekoppeld wordt aan inkomensgerelateerde voorwaarden en grenzen. Een kanttekening hierbij is dat in sommige gevallen de (lage) inkomsten, vermeld in de personenbelasting, geen objectief beeld geven van de reële inkomsten van een gezin. Ook moet er duidelijkheid komen op basis van welke criteria de verdeling van de inkomenscategorieën bepaald werd. Nu kan bv. een huishouden uit de "laagste" inkomenscategorie zoals gedefinieerd bij de *MijnVerbouwPremie* een bovengemiddeld loon hebben.

4.3 Doelgroep 'kortingsbon energiezuinige huishoudtoestellen'

- [9] **Kortingsbon energiezuinige huishoudtoestellen vereist nazorgtraject.** Uit een studie van de UGent in opdracht van VEKA blijkt dat de doelgroep van zeer kleine verbruikers (met een verbruik <900 kWh op jaarbasis) altijd meer betalen onder een capaciteitstarief dan onder een kWh-gebaseerd nettatarief. Vanaf 1 januari 2024 tot en met 31 december 2026 ontvangt deze doelgroep mits bepaalde voorwaarden een kortingsbon voor de aankoop van bepaalde energiezuinige huishoudtoestellen.

De Raden begrijpen dat de Vlaamse Regering een milderende maatregel voorstelt maar er rijzen wel vragen bij het instrument van de kortingsbon. De rechthebbende moet eerst zelf de bon aanvragen. Vormt dit geen bijkomende drempel? Een bon geeft recht op een korting bij een aankoop en dit recht kan dus enkel uitgevoerd worden mits een uitgave. De uitgifte, gebruik en terugbetaling van de ze bon gaat gepaard met een heel wat administratieve stappen. Hoe hoog zijn de administratieve kosten in de keten? Is dit ook geen zelfversterkend systeem? Wijst een dergelijk laag verbruik niet op verborgen energiearmoede en is er dan geen proactieve integrale aanpak nodig? Ten slotte is de vraag of andere instrumenten of maatregelen niet beter geschikt zijn,

zoals circulaire verhuurprojecten⁴, en/of een betere uitwisseling van data met energiehuizen. Dit moet toelaten dat energie-armoede bij kwetsbare groepen sneller op een proactieve en structurele manier aangepakt kan worden.

4.4 Wijziging call-systeem noodkoopwoningen

- [10] **Positief over structurele inbedding mits voldoende middelen.** Het call-systeem, dat in 2020 in het leven werd geroepen, is nu rijp voor een structurele inbedding, waardoor de OCMW's een trekkingsrecht kunnen aanvragen bij het VEKA, wat maakt dat ze op hun tempo dossiers voor kunnen bereiden.

De Raden ondersteunen deze wijziging en herhalen hun vraag voor voldoende middelen voor noodkoopwoningen enerzijds en anderzijds voor de versterking van de administratieve capaciteit van de OCMW's zodat dit instrument daadkrachtig kan ingezet worden.

4.5 Wijzigingen aan de Mijn Verbouwlening

- [11] **Verduidelijk beleid financiering van renovaties bij kwetsbare groepen.** De sinds 1 september 2022 in werking zijnde Mijn Verbouwlening wordt toegekend door de energiehuizen. Nu worden enkele wijzigingen voorgesteld om onduidelijkheden en lacunes recht te zetten met betrekking tot financiering van werken aan de gemene delen in appartementsgebouwen.

De verhoogde premies in combinatie met de Mijn Verbouwlening en de noodkooplening vormen voor sommige kwetsbare groepen een oplossing, maar zeker niet voor allemaal, bv. omdat ze geen bijkomende of verhoogde (bv. door renteverhogingen) leenlasten aan kunnen, omdat ze geen perspectief hebben om de noodkooplening op het einde van de lening te kunnen terugbetalen, omdat de resterende prefinancieringslasten te hoog blijven, omdat ze in een huurwoning of sociale woning wonen, ... Ook derde-betalers-systemen zijn in heel wat gevallen geen oplossing omdat de betreffende investeringen -zelfs met de hoge energieprijzen - niet (voldoende) rendabel zijn. Overigens schuift de aanpak met noodkoopleningen en Mijn Verbouwlening kosten van engagementen van de overheid naar de toekomst, waardoor het financieel geen opschaalbare en houdbare piste lijkt. De Raden vragen om de financiering van renovaties bij kwetsbare groepen dringend uit te klaren, zodat de door de beoogde renovaties ook afdoende de kwetsbare groepen bereiken.

4.6 Hertekening en uitbreiding begeleidingsaanbod van de energiehuizen

- [12] **Begeleiding en ontzorgen cruciaal zijn.** Op basis van een evaluatie van diverse ontzorgende trajecten – de Huur- en isolatiepremie (HIP), de opvolgscan type 2 (OS type 2) voor energiebesparende werken en de burenpremie – worden deze trajecten vervangen door een versterkt en in het energiehuis gecentraliseerd begeleidingsaanbod.

⁴ Het circulaire project 'Papillon': gezinnen die onder de armoedegrens leven en niet over de middelen beschikken om een nieuw huishoudtoestel te kopen, kunnen energievriendelijke toestellen huren aan een laag maandelijks tarief van 7 euro.

De Raden benadrukken dat begeleiding en ontzorgen cruciaal zijn om naast financiële ook niet-financiële hinderpalen (zoals kennishiaten, praktische problemen,...) voor investeringen in energiebesparing en hernieuwbare energie op te heffen. Deze begeleiding en ontzorgen kan individueel of collectief (per wijk, per type gebouw, per doelgroep,) vorm krijgen en moet bijzondere aandacht geven aan kwetsbare groepen en ondernemingen voor wie energie niet tot de kernactiviteiten behoort. De Raden staan positief tegen de hervorming van systeem voor renovatiebegeleiding. De werking van de energiehuisen en andere intermediairen verdienen extra versterking in het kader van de huidige energieprijzen crisis. De hervorming is nodig om de woningrenovatie te versnellen met het oog op klimaatneutraliteit en klimaatrobuustheid en kadert binnen de visie richting geïntegreerde woon- en energieloketten.

Ervaringen uit Oost-Vlaanderen⁵ tonen echter aan dat ook woningeigenaars met een hoger inkomen ook deskundig advies en begeleiding nodig hebben als duwtje in de rug om tot de nodige renovatiewerken over te gaan. Voor deze doelgroep is advies en begeleiding waarschijnlijk doeltreffender dan premies. Een heroriëntering van de middelen van deze doelgroep moet dan ook overwogen worden.

[13] **Creëer duidelijkheid en zorg voor overgangsmaatregelen.** De voorbije jaren hebben meerdere partners in de sector diverse samenwerkingen en projecten opgestart, die voor de financiering vaak (gedeeltelijk) steunen op de burenpremie. In de projectopzet en in communicatie zijn heel wat middelen geïnvesteerd. Alhoewel niet alle projecten even succesvol zijn, zijn er ook grootschalige campagnes in samenwerking met lokale overheden die wel succesvol zijn. Het is belangrijk dat deze kunnen verder gezet worden. De Raden hebben indicaties dat de overheid dit steunt en vragen om dit juridisch te verankeren. Van belang zijn o.a.:

- de overgangsmaatregelen. Samen met de beslissing om de burenpremie af te schaffen en Mijn Verbouwbegeleiding in te voeren tegen een bepaalde datum, moet ook duidelijk zijn dat renovatiebegeleidingen nog kunnen worden afgewerkt tot minimaal 3 jaar na deze datum. Als het niet gegarandeerd is dat renovatiecoaches dan hun burenpremie nog krijgen, starten zij geen renovatiebegeleidingen meer op en stoppen de facto de lopende projecten met burenpremie vandaag en starten nieuwe begeleidingen pas in 2024.
- duidelijkheid of de lopende dossiers aan dezelfde voorwaarden (volgens huidig werkingsdocument van Fluvius en huidige financiering) kunnen afgewerkt worden (bij voorkeur) of niet.

Er zijn nog tal van praktische vragen die rond de Mijn Verbouwbegeleiding:

⁵ Provincie Oost-Vlaanderen biedt in samenwerking met 42 gemeenten een (meestal) gebiedsdekkend lokaal renovatieproject aan waar renovatieadvies als eerste stap in een burenpremie-traject wordt aangeboden. Cijfers van 2022 tonen aan dat er 36% meer adviezen gegeven worden in gemeenten waar dit lokaal traject loopt versus een gemeente waar geen lokaal traject loopt. Ervaring leert dat hoofdzakelijk burgers die het benodigde budget voor renovatie ofwel zelf hebben of er toegang toe hebben (vb. via een lening) bereikt worden in deze trajecten. Verder weten we dat deze begeleidingen leiden tot een hogere mate van effectieve uitvoering van renovatiewerken dan wanneer enkel advies (en dus geen begeleiding nadien) wordt aangeboden.

- De Mijn Verbouwbegeleiding biedt basisrenovatiebegeleiding voor de uitvoering van één maatregel. In de burenpremietrajecten en collectieve/wijkgerichte renovatiebegeleiding worden vaak meerdere maatregelen uitgevoerd en niet enkel energiebesparende maatregelen (bv waterrecuperatie). Welke maatregelen komen in aanmerking? Bepaalt de woningeigenaar wat de prioritair uit te voeren ingreep is? En wat als dat niet de juiste keuze is? Wordt bij deze begeleidingen ook een traject op langere termijn uitgezet (inclusief priorisering)?
- Vooraleer een renovatiebegeleiding kan worden gestart moet doorgaans nagegaan worden welk EPC-label het gebouw heeft en onder welke inkomenscategorie de woningeigenaar valt. Vaak zal daarvoor eerst nog een EPC moeten worden uitgevoerd. Dient de woningeigenaar daar zelf voor te zorgen? Niet enkel mensen die een woning pas verworven hebben (en dus een EPC hebben) gaan immers over tot renovatie. Pas na deze intake is het mogelijk voor het energiehuis om de verdere begeleiding door een renovatiecoach te laten uitvoeren? Wie heeft toegang tot de inkomenscheck-tool die zal opgemaakt worden? Is het mogelijk dat elke burger het resultaat van deze check download (vb. als pdf-document) en zelf ter beschikking stelt van derden (dus zonder toegang via eID)?
- Een aanpak die gebaseerd is EPC-labels houdt risico's in (zie 4.1.) Gaat er naast energiebesparing ook voldoende aandacht voor duurzaamheid en woonkwaliteit (waterverbruik, CO2-emissies, klimaatrobustheid, ...)?

[14] **Doelgroepenbeleid en een proactieve aanpak.** De energiehuisen werken tot nu vooral vraag-gestuurd. Zij helpen dus vooral goed geïnformeerde burgers die de weg naar het loket vinden. De Raden vragen aandacht voor een proactief, *outreaching* aanbod. Deze aanpak vergt veel menskracht van energiehuisen en OCMW's. Daarom is het naast het versterken van de capaciteit bij energiehuisen en OCMW's belangrijk om die aanpak in eerste fase toe te spitsen op doelgroepen die het echt nodig hebben.

De elektriciteitsdistributienetbeheerders hebben een actieverplichting om een energiescan aan te bieden aan een ruime doelgroep. Die groep omvat de rechthebbenden op het sociaal tarief (beschermd afnemers, de oorspronkelijke doelgroep), maar omvatte slechts deels de uitgebreide doelgroep voor het sociaal tarief. Door de nieuwe toekenningsvoorwaarden zouden rechthebbenden uit de uitgebreide doelgroep sociaal tarief wel in aanmerking komen voor de energiescan. Dit zou een opstap kunnen vormen naar een meer actieve begeleiding. Een goede doorstroming naar de energiehuisen moet dan wel gegarandeerd worden.

De Raden steunen het meer gericht inzetten van Mijn Verbouwbegeleiding voor doelgroepen uit lagere inkomensklassen en voor woningen met een minder goed EPC-label. Ook de verruiming van de doelgroepen voor Mijn Verbouwbegeleiding, ten opzichte van het eerste voorstel, is positief. Niettemin wijzen de Raden erop dat er ook bij de woningen met EPC-label D of C ingrepen nodig zijn om fossielvrij te worden.

4.7 Verhoging basisvergoeding energiehuizen

- [15] **Alle partners in de sector zijn nodig om de renovatiedoelstelling te halen.** Vanwege de sterk toegenomen nood aan advies en begeleiding van burgers, en de toegenomen taakstelling van de energiehuizen (vanwege de lange-termijn-renovatiestrategie), wordt voorzien in een structurele verhoging van de financiering van de energiehuizen voor de hen opgelegde basistaken.

De financiering voor renovatieadvies en de Mijn Verbouwbegeleiding gebeurt enkel via het kanaal van de energiehuizen. Om de doelstellingen van 2050 te halen moeten er in Vlaanderen 100.000 ingrijpende energetische renovaties gebeuren per jaar. De huidige renovatiegraad is in Vlaanderen momenteel minder dan 1%, terwijl voor het realiseren van de 2050 deadline eerder een renovatiegraad van meer dan 3% nodig is. Met het oog op het doel en gezien de urgentie zijn alle partners in de sector nodig. De vraag is of het financieringskanaal beperkt moet worden tot de energiehuizen. Om de doelstelling te halen, zullen meerdere instanties (OCMW, steunpunten, ...) de krachten moeten bundelen. Een goede onderlinge samenwerking en doorverwijzing tussen de partners in de sector is van groot belang. Zo kan het renovatieadvies, inclusief een priorisering van de te nemen maatregelen, voor een brede groep van de bevolking aangeboden worden. In dit renovatieadvies kunnen dan ook klimaatmaatregelen opgenomen worden die de woningen én klimaatneutraal én klimaat-robust maken.

5 Niet-residentiële gebouwen

5.1 Aanscherpingspad labelplicht

- [16] **Bepaal een realistisch en ambitieus traject na de analyse.** Voor de grote niet-residentiële eenheden wordt een minimaal label E opgelegd tegen 2030 (hetgeen een minimaal aandeel hernieuwbare energie van 5% impliceert) (*deadline* tegen 2028 voor niet-residentiële eenheden in publieke en overheidsgebouwen (met uitzondering van onderwijs)).

Het (lage) ambitieniveau wordt verantwoord door te stellen dat er nog onvoldoende zicht is op de labelverdeling en de haalbaarheid van het label, er zou een analyse gepland zijn in 2023. De Raden vragen dan ook of het niet zinvoller is om op basis van die analyse meteen een (realistisch en ambitieus) traject op te stellen, in plaats van nu het signaal te geven dat label E voldoende zou zijn.

6 Varia

6.1 Wijziging call groene stroom

- [17] **Call groene stroom: zorg voor meer zekerheid.** De call groene stroom moet om de zes maanden worden gelanceerd, waarbij telkens verplicht de categorie "overige" PV-installaties op basis van zonne-energie wordt meegenomen. Voor de "overige" PV-

installaties wordt deze verplichte organisatie van de call opgeheven, en voor de andere categorieën wordt de frequentie verminderd.

De Raden hebben eerder reeds aangegeven geen voorstander te zijn van het call-systeem als instrument vanwege het wedstrijdelement waardoor men niet zeker is van de steun en vanwege de kans op oversubsidiëring omdat de steun niet gekoppeld aan de onrendabele top.

De Raden wijzen erop dat het wegvallen van de verplichte organisatie van de call ertoe leidt dat investeerders niet kunnen voorspellen of en wanneer er een call georganiseerd wordt. Bovendien bestaat door het wegvallen van de verplichting de kans dat er helemaal geen call georganiseerd wordt voordat men op het punt komt dat de steun voor elk mogelijk project niet meer nodig is. Hierdoor zou de investering in duurzame projecten onterecht niet gesteund worden en bijgevolg vertraagd. Het wegvallen van de verplichting is niet nodig omdat er een plafond is gekoppeld aan de call dat ervoor zorgt dat er nooit projecten gesteund worden die de steun niet nodig hebben. Ook het voorstel om de verplichting van de call voor drijvende PV-installaties, PV-installaties op marginale gronden, PV-installatie in energiegemeenschappen, PV-installaties op woongebouwen en kleine en middelgrote windturbines slechts om de 18 maanden te organiseren in plaats van om de 12 maanden zal de investering in hernieuwbare energieproductie afremmen.

De Raden merken op dat er bovendien nood is aan een meer ambitieus beleid op het vlak van groene warmte. Groene warmte (en koeling) heeft immers een groot en nog grotendeels onbenut potentieel. Er zijn ook duidelijke indicaties dat ondersteuning van groene warmte gemiddeld kostenefficiënter is dan groene stroom om HE-doelstellingen te halen.

6.2 Administratieve lastenverlaging

[18] Tot slot houdt het Verzamelbesluit IX ook nog enkele kleinere wijzigingen in. Zo wordt in de procedure tot toekenning en opheffing van een leveringsvergunning de verplichting om te communiceren via aangetekende brief geschrapt in het kader van administratieve lastenverlaging.

De Raden begrijpen dat de VREG niet alle communicatie i.v.m. de leveringsvergunning regelt via aangetekend schrijven. Bij de opheffing van de leveringsvergunning lijkt dit wel aangewezen gelet op de mogelijke impact van deze opheffing van de leveringsvergunning.